

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
DIREKTORAT ZA ORGANIZACIJSKO ZAKONODAJO
IN PRAVOSODNO UPRAVO

Župančičeva ulica 3, 1000 Ljubljana

T: 01 369 53 42
F: 01 369 57 83
E: gp.mp@gov.si
www.mp.gov.si

Urad Vlade RS za komuniciranje
e-naslov: gp.ukom@gov.si

Številka: 091-12/2019/2

Datum: 8. 3. 2019

Zadeva: Predlagam.vladi.si – odgovor na predlog 9745-40: prekinitev sodnega mandata sodnikom, ki ne spoštujejo sodb nadrejenih sodišč in/ali zavezujočih sodb

Zveza: Vaš dopis, št. 092-40/2019/1 z dne 4. 2. 2019

Spoštovani,

z gornjim dopisom ste nam posredovali predlog državljana, objavljen na spletnem orodju predlagam.vladi.si, s pobudo za prekinitev sodniškega mandata sodnikom, ki ne spoštujejo sodb nadrejenih sodišč oziroma zavezujočih sodb. Po proučitvi pobude v nadaljevanju posredujemo naš odgovor:

Ustava Republike Slovenije¹ (v nadaljevanju Ustava) v 125. členu določa, da so sodniki pri opravljanju sodniške funkcije neodvisni. Vezani so le na ustavo in zakon, kar je edini pogoj, ki se pri izvajanju sodniške funkcije postavlja pred sodnike. Navedena določba je temeljna ustavna določba, ki predstavlja izhodišče za ves sodni sistem, za sodišče in za funkcijo sodnikov.² Pri sodniški neodvisnosti namreč ne gre za "stanovski privilegij" ali za svoboščino, saj bi bilo to nezdržljivo z načelom enakosti, ampak je to sodniško ustavnopravno garancijo treba razumeti izključno v zvezi s funkcijo pravosodja kot samostojne veje izvrševanja državne oblasti. »Neodvisnost sodnika pri opravljanju sodniške funkcije (125. člen ustave) hkrati pomeni tudi njegovo tudi njegovo odgovornost v primeru kršenja Ustave, hujše kršitve zakona ali zlorabe sodne funkcije (2. in 3. odst. 132. člena Ustave)«³. V relaciji do mednarodnega prava in mednarodnih aktov, ki obvezujejo Slovenijo, pa to pomeni, da je sodnik je pri svojem delu, torej sojenju, dolžan upoštevati tudi splošna načela mednarodnega prava in ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe, kot to izhaja iz določbe 8. člena Ustave.

Ena od temeljnih prvin sodnikove neodvisnosti je tudi trajni sodniški mandat, ki ga določa 129. člen Ustave. Prav zaradi varnosti in neodvisnosti sodniške funkcije Ustava v 132. členu ureja

¹ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a.

² Tako tudi Komentar Ustave Republike Slovenije, F. Arhar et al, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, 2010, komentar k 125. členu, str. 903.

³ Tako Ustavno sodišče v odločbi št. U-I-60/92 z dne 17. 6. 1993.

tudi prenehanje in odvzem te funkcije. Prvi odstavek 132. člena Ustave določa, da sodniku sodniška funkcija preneha, če nastopijo razlogi, ki jih določa zakon. Drugi odstavek istega člena nadalje določa, da lahko Državni zbor na predlog Sodnega sveta sodnika razreši, če le-ta pri opravljanju sodniške funkcije krši Ustavo ali huje krši zakon. Po tretjem odstavku 132. člena Ustave pa Državni zbor razreši sodnika v primeru naklepno storjenega kaznivega dejanja z zlorabo sodne funkcije, ugotovljenega s pravnomočno sodno odločbo.

Položaj in službo sodnikov ureja Zakon o sodniški službi⁴ (v nadaljevanju ZSS). Ta v 1. členu določa, da dobi sodnik, izvoljen v sodniško funkcijo, položaj, ki mu ga zagotavljajo ustava, zakon, ki ureja organizacijo in pristojnost sodišč ter sam ZSS. Po prvem odstavku 2. člena ZSS mora sodnik pri uresničevanju svojih pravic vselej ravnati tako, da varuje nepristranskost in neodvisnost sojenja ter ugled sodniške službe. Glede prenehanja sodniške funkcije pa ZSS v 5. členu določa, da funkcija sodniku preneha v primerih in pod pogoji, ki jih določata ustava in ZSS.

Razlogi, na katere prvi odstavek 132. člena Ustave veže prenehanje sodniške funkcije po samem zakonu, so določeni v prvem odstavku 74. člena ZSS. Na tem mestu bi izpostavili le razloga iz 7. in 8. točke omenjenega odstavka. 7. točka kot razlog za prenehanje sodniške funkcije določa oceno službe sodnika, iz katere izhaja, da sodnik ne ustreza sodniški službi, medtem ko 8. točka 74. člena ZSS kot razlog določa izrečeno disciplinsko sankcijo prenehanja sodniške funkcije. Le-ta se lahko sodniku izreče na podlagi petega odstavka 83. člena ZSS, če zaradi težje disciplinske kršitve ni več primeren za opravljanje sodniške funkcije.

Da sodnik ne ustreza sodniški službi, lahko ugotovi pristojni personalni svet z oceno sodniške službe po 1. točki prvega odstavka 32. člena ZSS. Kriteriji, na podlagi katerih izdela personalni svet oceno sodniške službe, so določeni v Merilih za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe⁵ (v nadaljevanju Merila), ki jih sprejme Sodni svet. Ocena sodniške službe, ki jo poda pristojni personalni svet, mora vsebovati opredelitev do naslednjih kriterijev:

1. delovne sposobnosti in strokovnega znanja,
2. osebnostnih lastnosti in
3. socialnih veščin.

Pri sodnikih, ki opravljajo vodstvene naloge, pa se dodatno ocenjuje še kriterij sposobnosti opravljanja nalog vodstvenega mesta.

Pri ocenjevanju kriterija delovne sposobnosti in strokovnega znanja sodnika personalni svet po prvi alineji 8. člena Meril med drugim upošteva tudi kvaliteto sodnih odločb, doseženo stopnjo pravilnosti in zakonitosti sodnikovega odločanja, ugotovljeno v postopkih s pravnimi sredstvi ter njegovo sposobnosti za reševanje zapletenih in kompleksnih zadev.

Poleg zgoraj navedenega personalni svet pri oceni sodniške službe upošteva tudi mnenje predsednika sodišča oziroma vodje oddelka, na katerem ocenjevani sodnik opravlja sodniško službo, podatke, ki jih sam pridobi z vpogledom v ustrezno število zadev v skladu s 7. členom Meril in mnenje oddelka (neposredno višjega) sodišča, ki obravnava pravna sredstva zoper odločbe ocenjevanega sodnika v skladu s 5. členom Meril. Mnenje o ocenjevanem sodniku, ki ga personalnemu svetu poda predsednik sodišča oziroma vodja oddelka, na katerem ocenjevani sodnik opravlja sodniško službo, mora vsebovati tudi opredelitev o sodnikovi

⁴ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15, 17/15 in 23/17 – ZSSve.

⁵ Uradni list RS, št. 64/17.

sposobnosti razreševanja pravnih vprašanj, upošteva podatke o številu zadev, v katerih je bilo vloženo pravno sredstvo v primerjavi s številom vseh rešenih zadev v ocenjevalnem obdobju in podatke o doseženem razmerju med zadevami, ki so bile v ocenjevalnem obdobju v postopku s pravnim sredstvom potrjene, spremenjene ali razveljavljene. Na podlagi predloženih mnenj pa se lahko personalni svet odloči še za vpogled v največ deset sodnih spisov v zadevah, ki jih je reševal ocenjevani sodnik in v katerih je bil postopek pravnomočno končan v ocenjevalnem obdobju.

Fakultativna razrešitev sodnika s strani Državnega zbora, ki jo dopušča drugi odstavek 132. člena Ustave, pride v poštev, če sodnik pri opravljanju sodniške funkcije krši Ustavo ali huje krši zakon. Postopanje v takšnem primeru natančneje ureja 78. člen ZSS. Če je bil sodnik obsojen zaradi naklepne kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev, Sodni svet Državnemu zboru predlaga, da sodnika razreši, v ostalih sodbah, s katerimi je sodnik obsojen za kaznivo dejanje, pa Sodni svet Državni zbor le obvesti (drugi odstavek 78. člena ZSS). Sodni svet pa predlaga Državnemu zboru, da sodnika razreši, če je bil sodnik obsojen na zaporno kazen, krajšo od šestih mesecev, ali na neprostostno kazen (pogojna obsodba ali denarna kazen), če gre za kaznivo dejanje, zaradi katerega je sodnik osebnostno neprimeren za opravljanje sodniške funkcije. V vseh primerih iz 78. člena ZSS gre za kazniva dejanja, ki ne predstavljajo hkrati zlorabe sodne funkcije, torej za primere, ko sodnik stori kaznivo dejanje zunaj sodniške službe.

Z določbo tretjega odstavka 132. člena Ustave pa je predviden primer razrešitve sodnika s strani Državnega zbora, če stori sodnik naklepno kaznivo dejanje z zlorabo sodne funkcije in je to ugotovljeno s pravnomočno sodno odločbo. Sodišče mora pravnomočno obsodilno sodbo poslati Sodnemu svetu, ta pa je dolžan brez odlašanja obvestiti Državni zbor, ki sodnika razreši. Tako v Ustavi, kot v drugem odstavku 77. člena ZSS, ki natančneje ureja postopanje v gornjem primeru, se razrešitev postavlja kot obvezna.⁶

Zgoraj citirana odločila veljavnih predpisov torej določajo številne, že uveljavljene mehanizme nadzora sodnika pri opravljanju sodniške službe, ki veljajo tudi za primere v pobudi izpostavljenega domnevnega nespoštovanja sodnih odločb nadrejenih sodišč oziroma zavezujočih sodb. Glede na zgoraj obrazloženo menimo, da je veljavna ureditev prenehanja in odvzema sodniške funkcije zaradi nesposobnosti opravljanja le-te ali zaradi nevestnega, nestrokovnega ali pristranskega opravljanja sodniške funkcije, torej tudi ko gre za vprašanje spoštovanja osnovnih pravnih načel ter pravnega reda Republike Slovenije ter EU, že urejena v skladu s predlogom državljana.

Z lepimi pozdravi,

mag. Evelin PRISTAVEC TRATAR
generalna direktorica

⁶ Komentar Ustave Republike Slovenije, F. Arhar et al, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, 2010, komentar k 132. členu, str. 924.